

# ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΕ'

Συνδρομή ἑτησίᾳ «Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀρχισμουῦ

24 Ἀπριλίου 1883

Τὴν κατωτέρω διήγησιν ἀπεσπάσαμεν ἐκ συγγράμματος τοῦ διασῆμου Ῥώσσου ποιητοῦ καὶ μυθιστοριογράφου Ἰβάν Τουργκένιεφ, φέροντος τίτλον «Ἀπομνημονεύματα Ῥώσσου μεγιστάνος». Εἶνε δὲ τὸ ἔργον τοῦτο σειρὰ διηγημάτων, ἐν οἷς ὁ συγγραφεὺς περιγράφει σκηνὰς τοῦ Ῥώσσιου βίου, παρουσιάζων εἰς τὸν ἀναγνώστην ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἐπεισοδίων ἅτινα ἐκτιθῆσιν, εἰκόνα ζωηροτάτην ὅσῳ καὶ ἀληθῇ τῶν ἡθῶν καὶ αἰσθημάτων τοῦ Ῥώσσιου λαοῦ. Ὑφ' ὧς ἀφελὲς καὶ ἔντονον, ἀκρίβεια παρατηρήσεως καὶ δύναμις περιγραφικῇ εἶνε τὰ ἰδιόζοντα χαρακτηριστικὰ τῶν ἔργων τοῦ Τουργκένιεφ, ἅτινα καὶ διὰ τοῦτο πολὺ ἐκτιμῶνται ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου αὐτοῦ θέλομεν δημοσιεύσει καὶ ἄλλα τινὰ τεμάχια κατόπιν.

Σ.τ.Δ.

## ΠΩΣ ΑΠΟΘΝΗΣΚΟΥΣΙΝ ΟΙ ΡΩΣΣΟΙ

Ἐχὼ γείτονα, ὅστις εἶναι νεαρὸς οἰκοδεσπότης καὶ νεαρὸς κυνηγός. Ὁραίαν τινὰ πρωΐαν τοῦ Ἰουλίου ἐπορεύθην ἑφιππος πρὸς αὐτόν καὶ τῷ ἐπρότεινα νὰ ἐξέλθωμεν εἰς κυνήγιον ὀρύγων. Ἐδέχθη ἐκεῖνος τὴν πρότασίν μου. «Ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅμως μοι εἶπε, τοῦ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ζούχαν, διερχόμενοι διὰ τῶν κτημάτων μου. Θὰ λάβω οὕτως εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν δρυμὸν μου καὶ τὸ ὑλοτομεῖον. . . »

Προσέταξε νὰ σελλώσουν τὸν ἵππον του, ἐφόρυσεν ἕνα πράσινον ἐπενδύτην, οὐτινος τὰ ὀρεῖ-  
χαλκίνα κομβία ἀπέκλαζον κεφαλὰς κάπρων, ἐπέρασε τὸν κυνηγετικὸν του σάκκον, πεπλεγμένον ἐκ τριχῶν καμήλου, καὶ τὴν ἀργυρῆν φαίλιν, ἔρριψε ἐπὶ τοῦ ὅμου τὸ καινουργὲς γαλλικόν του ὄπλον, ἐκκαμάρωσε κατ' ἐπανάληψιν τὸν ἐκυτόν του εἰς τὸν καθρέπτην καὶ ἐφώνησε τὸν σκύλον του, δῶρον γηραιᾶς κόρης ἀγαθοτάτης μὲν καρδίας, ἀλλ' ἐντελὲς φαλακρὰς κεφαλῆς.

Εκινήσαμεν. Ὁ γείτων μου εἶχεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀρχαίον τινα ὑπαξιωματικὸν τῆς χωροφυλακῆς ὀνόματι Ἀρχιππον κοντόν καὶ τετραγωνοπρόσωπον μὲ ἐξέχοντα τὰ μῆλα τῶν παρειῶν καὶ ἕνα νεαρὸν Γερμανὸν οἰκονόμουν, ὃν εἶχεν ἐσχάτως φέρεי ἐκ τῆς Κουρλάνδης ἢ τῆς Λιβωνίας, δεκαοκτὼ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἰσχνόν, ξανθόν, μύωπα, στενοὺς ἔχοντα τοὺς ὤμους καὶ μακρόλαιμον. Ὀνομάζετο Γότλειβ φὸν δερ Κόκ.

Δὲν ἦτο πολὺς καιρὸς, ἂν ὅτου ὁ νεαρὸς μου γείτων εἶχε γένειν κύριος τῆς περιουσίας του.

Τὰ κτήματα ἐκεῖνα τὰ ἀπέραντα τὰ εἶχε κληρονομήσει ἐκ τῆς μακαρίτιδος θείας του, τῆς συμβούλης τῆς ἐπικρατείας, ὡς λέγουσιν οἱ Ῥῶσσοι Κας Καρδὼν-Καρτάεφ, χονδρῆς καὶ παχείας γυναικὸς, παχείας εἰς ἀπίστευτον βαθμόν, ὥστε νὰ ἰδροκοπᾷ καὶ νὰ ἀποπνίγεται καὶ ὅταν ἐκάθητο, καὶ ὅταν ἀκόμη ἦτο ἐξηπλωμένη.

Φθάσκοντες εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ἐτελεῖτο ἡ δανοτομία, ὁ Ἀρδαλίων Μιχάηλιτζ (οὕτως ὀνομάζετο ὁ γείτων μου) εἶπεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦσους του νὰ περιμείνωσιν ἔξωθεν. Ὁ Γερμανὸς ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, ἐπέξευσε, εἴλκυσεν ἐκ τοῦ θυλακίου του μικρὸν τι ἄδενον βιβλίον, ὅπερ ἦτο, νομίζω, ἔργον τι τοῦ Ἰωάννου Σοπερχάουερ καὶ ἐκάθισεν ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀγρίας λυγαριᾶς. Ὁ Ἀρχιππος ἔμεινεν εἰς τὸν ἥλιον τηρῶν ἐπὶ μίαν ὥραν τὴν αὐτὴν πάντοτε στάσιν. Περιήλθομεν τὸ ὑλοτομεῖον κατὰ διαφόρους διευθύνσεις χωρὶς οὐδαμοῦ νὰ παρατηρήσωμεν ἕγνη τροχῶν ξένου ἀμαξίου, ἔπειτα δὲ ὁ Ἀρδαλίω Μιχάηλιτζ μοι ἐδήλωσε τὴν πρόθεσίν του τοῦ νὰ ὑπάγωμεν καὶ εἰς τὸ καθ' αὐτὸ δάσος.

«Καλὰ, τῷ εἶπον, θὰ σὲ συνοδεύσω εὐχαρίστως, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἔχω μίαν προκίσησιν ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν οὔτε πτερόν δὲν θὰ κτυπήσω».

Ἐπανήλθομεν εἰς τὸ προαύλιον. Ὁ Γερμανὸς ἔθηκεν ὡς σημεῖον δύο φυλλάκια χόρτου εἰς τὴν σελίδα, ἣν ἀνεγίνωσκε καὶ ὅχι ἀνευ κόπου ἵππευσε πάλιν ἐπὶ τῆς ἐλεεινῆς του φορβάδος. Ὁ Ἀρχιππος ἐκινήθη ἐπὶ τοῦ ζώου του, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδόλως εἶχε πεζεύσει, εἴλκυσεν ἀμφοτέρωθεν τοὺς χαλινούς, ἐταλάντευσεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰς βραχείας του κνήμας καὶ ἐπὶ τέλους ἔθεσεν εἰς κίνησιν τὸ ταλαίπωρον ἵππαριον, τὸ ὁποῖον κατεπλάκωνε διὰ τοῦ ὄγκου του. Ἐκινήσαμεν καὶ πάλιν.

Ἐγνώριζον ἀπὸ τῶν παιδικῶν μου χρόνων τὸ δάσος τοῦ Μιχάηλιτζ τὸ Τζαπλυγίνον. Συχνάκις ἐπορευόμην εἰς αὐτὸ μετὰ τοῦ Γάλλου διδασκάλου μου, κ. Δελιρὲ Φλερῦ, λαμπροῦ ἀνθρώπου, ὅστις ὅμως παρ' ὀλίγον κατέστρεφε διὰ παντός τὴν ὑγείαν μου, διότι ἤθελε νὰ κάμνη καὶ τὸν ἱατρόν. Τὸ δάσος ἐκεῖνο περιεῖχε διακοσίας ἢ τριακοσίας ὑπερμεγέθεις δρυς, ἀναμιξ μετὰ γιγαντείων μελιῶν. Οἱ ὑψηλοὶ καὶ

παχείς τῶν δένδρων κορμοὶ μὲ τὸ μαυρωπὸν τῶν χρωμάτων καθίστων θαυμασίως εὐδιάκριτον τὴν χρυσαύρουσαν καὶ σχεδὸν διαφανή πρασιναῖδα τῶν λεπτοκαρυῶν καὶ τῶν σουρβιδῶν, καὶ ὑπερέχοντες εἰς ὕψος πολὺ ἐσκιαγραφοῦντο ὀρθοὶ εἰς τὸ κυανοῦν τῆς ἀτμοσφαίρας, ὅπου ἐξέτεινον, ὡς τις σκηνὴ γραφικώτατα διατετυπωμένη, τοὺς εὐρεῖς τῶν κλάδους συμπεπλεγμένους. Ἐκεῖ δὲ ἱέρακες, κίρκοι καὶ ἄλλα πτηνὰ παρόμοια αἰωροῦντο καὶ συνεστρέφοντο περὶ τὰς ἀκινήτους τῶν δένδρων κορυφάς· ὁ μελανόστικτος δρυοκολάπτης ἀνενδότης ἐκόλαπτε μὲ τὸ χαλύβδινόν του ῥάμφος τὸν παχὺν φλοιὸν τῶν κορμῶν· τὸ ἡχηρὸν τοῦ κοσσύφου κελεύθρον ἀντήχει εἰς τὸ βάθος τοῦ φυλλώματος εὐθὺς μετὰ πᾶσαν λυγερὰν στροφὴν τοῦ χαραδριοῦ, κάτω δὲ εἰς τὸ πυκνότερον τοῦ φυλλώματος ἀνέτως ἐκελεύδουν ὁ πετρίτης καὶ ἡ ἀκανθίς. Διὰ τῶν ἀτραπῶν τοῦ δάσους εὐλύγιστοι καὶ κοῦφαι ἐπέτῳν αἱ σπίζαι. Ὁ κοκκινόθριξ σκίουρος ἐπὶ δὲ σκιρτῶν ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον καὶ εἶτα ἀνεπαύετο συστελλόμενος καὶ καλύπτων διὰ τῆς οὐρᾶς τὴν κεφαλὴν. Εἰς τὸ βαθυπράσινον χόρτον, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν θάμνων, ἤνθει τὸ ἴον καὶ ἡ ἀνθεμὶς καὶ ἠΰξανον πολυειδῆ καὶ ποικίλων χρωμάτων ἀμνιτάρια, ἄλλα μὲν ἀβλαβῆ, ἄλλα δὲ φαρμακερὰ, πάντα ὅμως εὐμορφα εἰς θέαν καὶ ὠφέλιμα εἰς τοὺς ἡξέυροντας τὴν χρῆσιν τῶν. Εἰς τὰ ἀνοικτότερα μέρη, τὸ πράσινον τοῦ χόρτου ἐφαίνετο ὡς ἐκ καταστικτον ὑπὸ κηλίδων πορφυρῶν· ἦσαν οἱ ὄριμοι καὶ εὖοσμοι καρποὶ τῶν ἀγρίων χαμοκεράσων. Τί σκιά εἰς τὸ δάσος ἐκεῖνο! Τί ἄρωμα τοῦ ἀέρος, τί δρόσος καὶ τί ἡσυχία!

Εἶχον ἄλλοτε διέλθει ἐκεῖ γλυκεῖας τῷ ὄντι ὥρας, ὁμολογῶ δὲ ὅτι εἰσερχόμενος τὴν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἔφιππος μετὰ τοῦ γείτονός μου, ἡσθάνθη ὅτι αἱ συγκινητικαὶ τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεις διήγειρον ἐν ἐμοὶ ζωηρὸν τὸ συναίσθημα ἀορίστου ἄμα δὲ καὶ ἀπεριγράπτου μελαγχολίας. Ὁ δυστυχὴς χειμὼν τοῦ 1840—41, ὅστις εἶχε διέλθει ἀνευ χιόνος, ἀτύχημα μέγα διὰ τὴν Ῥωσσίαν, δὲν ἐφείσθη καὶ τῶν μεγάλων δένδρων τοῦ Τζαπλугίνου. Ἦσαν ξηρὰ, ἀνευ φύλλων, κηλιδωμένα, κατὰ γῆς πολλὰ, ἐν τῷ μέσῳ νέας βλαστήσεως, ἡτις εἶχεν ἀρχίσει νὰ φύηται. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἴσταντο ἀκόμη ὄρθια καὶ ἐκασμοῦντο πρὸς τοὺς πρόποδας διὰ φυλλώματος, ὕψουν δὲ ὡς μὲ παράπονον καὶ ἀπελπισίαν τοὺς ἀκρωτηριασμένους καὶ σχεδὸν νεκροὺς κλώνας τῶν. Ἄλλα διεσθέρουν μὲν ἱκανῶς βαθὺ τὸ φύλλωμα, ἂν καὶ ὅχι ἀφθονον ὡς ἄλλοτε, ἀλλὰ τὸ φύλλωμα ἐκεῖνο ἐπεσκίαζον μεγάλοι ξηροὶ κλάδοι, μαῦροι, ὡς ἂν εἶχε κτυπήσει αὐτοὺς ὁ κεραυνός. Πολλὰ εἶχον χάσει τὸν φλοιὸν τοῦ στελέχους· πόσα ὅμως ἦσαν ἐκεῖνα, τὰ ὅπου αἱ γίγαντες ἄλ-

λοτε, ἔκειντο τὴν ἡμέραν καὶ καταπεφρονημένα ἐσθίοντο ὡς οὐτιδανὰ πτώματα ζώων!

Τίς θὰ ἐπίστευε τῷ 1840 ὅτι μετὰ τινὰ ἐτημάτην θὰ ἀνεξήτει τις σκιά εἰς τὸ σύσκιον δάσος; Πακτατηρῶν δ' ἐγὼ τοὺς νέους ἐκείνους Τιτάνας, ἄθῳα θύματα οὐρανοῦ ἀμειλίχτου, τοὺς ἐφρανταζόμενον αἰθανομένους, τοὺς ὑπέθετον ἐκβάλλοντας φθόγγους πόνου καὶ ἐντροπῆς... καὶ μοι ἤρχετο κατὰ νοῦν ἡ ποιητικὴ ἐκείνη ἀποστροφή τοῦ Κόλτσωφ: «Τί ἐγίνετο τὴν ὑψηλὴν ῥῆμα, δύναμις ἀλαζονικῆ, βασιλικῆ ἀρετῆς; ποῦ τὴν ἀπεσύρθη ὁ χλωρὸς χυμὸς; ὅστις ἀνέβαινε ποτε πάντοτε πρὸς τὰ ἐπάνω;»

— Mein Gott! mein Gott! ἐφώνει εἰς ἕκαστον βῆμα ὁ φόν δερ Κόκ, Θεέ μου, τί κρίμα! Ὁ Ἄρχιππος ἀπ' ἐναντίας ἔμμενεν ἀπαθέστατος καὶ ἀντὶ τὴν στενάζει εὐρίσκειν εὐχαρίστησιν τινὰ ὑπερπηδῶν τὰ σσηπώτα καὶ σκοληκόβρωτα στελέχη, τὰ κείμενα ἐκτάδην ἐπὶ τῆς χλόης καὶ στίζων αὐτὰ διὰ τοῦ μαστιγίου του.

Ἐβαίνομεν πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα ἐγίνετο ἡ ξυλοτομία, ὅτε αἰφνης μετὰ τὸν κρότον πίπτοντος δένδρου ἀντήχησε κραυγὴ καὶ θόρυβος φωνῶν καὶ μετὰ τινὰ δευτερόλεπτα ἐχύθη πρὸς ἡμᾶς νεαρὸς χωρικός κάτωχρος καὶ ὅλος ἀναστατωμένος.

«Τί εἶνε; ποῦ τρέχεις οὕτως; εἶπεν ὁ νεαρὸς ἰδιοκτήτης.

— Ἀχ! πατέρα, ἀχ! Ἀρδαλίω Μιχάηλιτζ, τί κακόν!

— Τί;

— Τὸ δένδρον, πατέρα, τὸ δένδρον ἐπλάκωσε τὸν Μάξιμον.

— Πῶς; τὸν Μάξιμον! τὸν ἐργολάβον;

— Ναί, πατέρα. Ἐκόπταμεν μίαν μελίαν.

Ἐκεῖνος ἴστατο πέντε βήματα παρακάτω καὶ ἐκύτταζεν. Ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν ἐκύτταζεν ἐδίψασε καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν πηγὴν, ὅτε ἐξαφνα ἔτριξε τὸ δένδρον καὶ ἔπεσεν ἴσα ἐπάνω του. Ἡμεῖς ἐφωανάξαμεν. «Τρέξε, τρέξε!» Ἀλλ' ἀντὶ νὰ κινήθῃ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἐτρέξεν ἴσα ἐμπρὸς του, ἀπὸ τὸν φόβον του δὲν ἤξευρε τί ἔκαμνε καὶ ἡ μελία τὸν ἐσκέπασε μὲ τοὺς κλάδους της. . . .

— Καὶ τὸν ἐσκότωσε τὸν Μάξιμον;

— Τὸν ἐσκότωσε, πατέρα.

— Σ' ἐρωτῶ ἂν τὸν ἀφῆκεν εἰς τὸν τόπον.

— Εἶνε ζωντανὸς ἀκόμη, ἀλλὰ τί τὸ θέλεις ἔχει τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια σπασμένα. Ἐγὼ ἔτρεχα νὰ εὔρω τὸν ἱατρὸν Σελίβερετιτζ».

Ὁ Ἀρδαλίω Μιχάηλιτζ προσέταξε τὸν Ἀρχιππον νὰ σπεύσῃ ἔφιππος εἰς τὸ χωρίον πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἱατροῦ, αὐτὸς δὲ ἔδραμε πρὸς τὸν τόπον τοῦ συμβάντος καὶ ἐγὼ τὸν ἠκολούθησα.

Εὗρομεν τὸν δυστυχῆ Μάξιμον καίμενον ἐπὶ

τῆς χλόης καὶ περικυκλωμένον ὑπὸ δεκάδος χωρικών. Κατέβηκεν ἀπὸ τῶν ἵππων. Ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος δὲν ἐστέναζε πλέον, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἤνοιγε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐφαίνετο ὡσεὶ παρετῆρει ἐκπληκτος περὶ ἑαυτὸν... ἔδρανε τὰ ἰσχυρὰ χεῖλη του... αἱ σιαγόνες αὐτοῦ ἔτρεμον, ἡ κόμη του εἶχε κολήσει ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἀτάκτως δὲ ὑψοῦτο τὸ στήθος του... Ἐφαίνετο ὅτι ἀπέθνησκεν.

«Ὅτε ἐκύβημεν ἐπ' αὐτὸν ἀνεγνώρισε τὸν Ἀρδαλίωνα.

«Κύριε, τῷ εἶπε μὲ φωνὴν μόλις καταληπτὴν, ζήτησον τὸν ἱερέα· ὁ Θεὸς μὲ τιμωρεῖ, ἔσπασαν αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες μου. Εἶνε σήμερον... κυριακὴ... καὶ ἐγὼ βλέπεις... ἡνάγκασα αὐτούς... τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους... νὰ ἐργασθῶν».

Ἐπειτα ἐσιώπησεν· ἐκόπη ἡ φωνή του.

«Ὅταν κάμετε τὸν λογαριασμόν μου, ἐξηκολούθησε, δότε τὰ χρήματα εἰς τὴν... γυναῖκά μου. Ὁ Ὀνήσιμος ἐδῶ... ἤξεύρει εἰς ποίους... χρεωστῶ...»

— Καὶ μὲν Μάξιμε, ἐστείλαμεν διὰ τὸν ἱατρόν, εἶπεν ὁ Ἀρδαλίων πρὸς τὸν θνήσκοντα, μὴ φοβῆσαι, θὰ ζήσης.

Μάτην ἐζήτηε ἐκεῖνος νὰ ἀνοίξῃ καὶ πάλιν τὸ στόμα, μετὰ κόπου ἀνύψωσε τὰ βλέφαρα καὶ τὰς ὀφθαλμούς.

— Ὅχι, προσέθηκε μετὰ τινος χρόνου ψιθυρίζων, θὰ ἀποθάνω, νὰ ὁ θάνατος!... εἶνε ἐδῶ... Ἀδελφοί, συγχωρεῖτέ με καὶ ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσῃ!...

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ, Μάξιμε Ἀνδρέιτς, ἐφώνησαν ὑποκώφως οἱ χωρικοὶ ἀποκαλύπτοντες τὴν κεφαλὴν, καὶ σὺ νὰ μᾶς συγχωρήσῃς.

Ἐκίνησεν εἰς σημεῖον ἀπελπισμοῦ τὴν κεφαλὴν, ἐπροσπάθησε μετ' ἀγωνίας ν' ἀνασηκωθῇ ὀλίγον καὶ πάλιν κατέπεσε.

— Δὲν πρέπει τέλος πάντων ν' ἀποθάνῃ ἐδῶ, ἐφώνησεν ὁ Ἀρδαλίων. Ἄς σχηματίσωμεν φορεῖον μὲ τὰς ψάλλας τῶν ἀμαζῶν καὶ ἄς τὸν ὑπάγωμεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Εὐθὺς δύο ἄνδρες ἔσπευσαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν διαταγὴν.

— Χθὲς ἡγόρασα... ἐψιθύρισε ὁ θνήσκων, ἕνα ἵππον... ἀπὸ τὸν Εὐφρημον... ἔδωκα ἀρραβῶνα... ὁ ἵππος εἶνε ἰδικός μου, διὰ τὴν γυναῖκά μου... ἐκεῖνη θὰ πληρώσῃ... νὰ τὸν δώσουν εἰς τὴν γυναῖκά μου!

Τὸν ἐποποθέτησαν μετὰ προσοχῆς ἐπὶ τοῦ φορείου, ἐσπάραξεν ὡς τὸ πτηνὸν καὶ εὐθὺς τὸ σῶμά του ἔγεινεν ἀκαμπτον.

— Ἐτελείωσε! ἐφώνησαν οἱ χωρικοί.

Ἀνέβηκεν πάλιν ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ ἀπῆλθεν.

Ὁ θάνατος τοῦ Μάξιμου μὲ ἐδύθισεν εἰς σκέψεις.

Ὁ Ρῶστος χωρικός ἀποθνήσκει κατὰ τὸν ὅλον ὅλον ἴδιον, δὲν δύναται δὲ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ διάθεσις, ἐν ἣ δεικνύεται πρὸ τοῦ ἐκπνεύσεως, εἶνε δυνατὸν ὑπὸ οἰκνυήποτε ἐποψῆν νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἀδιαφορίαν ἢ εἰς βλακειάν... Ἀποθνήσκει, παρετῆρησα τοῦτο πολλάκις, ἀταράχως καὶ ἀπλῶς ὡς ἐκπληρῶν πράξιν ἀναπόφευκτον καὶ φυσικὴν.

Πρὸ τινων ἐτῶν, ἐν τῷ χωρίῳ ἄλλου γεῖτοντος, χωρικός τις εἶχε κατ' ἐν τῇ πυρκαϊᾷ τοῦ σιτοβολῶνος. Θὰ ἔμεινε ἐκεῖ νὰ ἀποθάνῃ ἂν ἀστός τις δὲν ἤθελεν ὑπάγει νὰ τὸν ἀποσύρῃ ἡμίκυστον. Ἐπορεύθη ἵνα ἴδῃ τὸν δυστυχὴ εἰς τὴν καλύβην του, ἦτο σκότος καὶ ὁ ἐν αὐτῇ καπνὸς ἦτο τόσον πυκνὸς, ὥστε μὲ ἀπέπνιγε.

«Ποῦ εἶνε ὁ ἄρρωστος;» ἠρώτησα.

— Νὰ! ἐκεῖ, εἰς τὸ κοίλωμα τῆς θερμάστρας, μοὶ ἀπεκρίθη γυνὴ τις μὲ τὴν συνήθη μελωδικὴν φωνὴν τῶν λυπημένων πτωχῶν χωρικών.

Ἐπλησίασα· ὁ δυστυχὴς εἶνε ἐξηπλωμένος καὶ σκεπασμένος μὲ τὴν τουλούπα του. «Πῶς εἶσαι, ἀδελφέ;» τῷ λέγω. Ὁ ἀσθενὴς ἐκινήθη ὀλίγον· εἶνε καταπληγμένος, ἐτοιμοθάνατος καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀνασηκωθῇ ὀλίγον. Τῷ λέγω· «Μεῖνε, μεῖνε ἡσυχος... πέ μου μόνον πῶς εἶσαι, ἀδελφέ;

— Τὸ βλέπεις, πολὺ ἄσχημα.

— Ὑποφέρεις; Οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπόκρισιν. «Θέλεις τίποτε;» Ἐσιώπα. «Τζαὶ θέλεις;

— Ὅχι».

Ἀποσύρομαι ὀλίγον καὶ ὑπάγω νὰ καθίσω ἐπὶ ἐνὸς θρανίου. Ἐκεῖ μένω περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν ἐν τῷ μέσῳ ἀληθῶς ἐνταφίου σιγῆς. Ἐν τινὶ γωνίᾳ, ὀπισθεν τραπέζης κειμένης ὑπὸ τὸ εἰκονοστάσιον, μικρὸν πενταετὲς κοράσιον ἵσταται μαζεμένον καὶ ροκανίζει ξηρὸν ἄρτον... ἡ μήτηρ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἀπειλεῖ διὰ τοῦ δακτύλου. Εἰς τὴν εἰσοδὸν πηγαινοέρχονται, θορυβοῦν, ὁμιλοῦν· ἡ ἀνδραδέλφη κατὰ κόπτει κράμβην.

«Ἐ! Ἀξίνια, λέγει τέλος ὁ θνήσκων.

— Τί;

— Δὸς μου κβάς».

Ἡ Ἀξίνια προσήνεγκε τὸ ζήτηθὲν ποτὸν καὶ ἡ ἡσυχία ἀποκατέστη καὶ πάλιν. «Ἐκονώνησεν;» ἠρώτησα χαμηλῇ τῇ φωνῇ. «Ναί, μοὶ ἀπῆντησαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, πρὶν ἔλθετε».

Ἐδῶ, ἐσκέφθη κατ' ἑαυτὸν, τὰ πάντα εἶνε ἐν τάξει, ὁ ἄρρωστος περιμένει τὸν θάνατον καὶ οὐδὲν ἄλλο. Δὲν ἀντεῖχον πλέον, ἀπῆλθον.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἡμέραν τινὰ εὐρισκόμενος εἰς τὸ κυνήγιον διέκρινα μακρόθεν τὴν στέγην τοῦ νοσοκομεῖου τοῦ Κρασνογόριε, ἐπειδὴ δὲ ἐ-

γνώριζα τινὰ ἐκεῖ ὀνομαζόμενον Καπίτων, νε-  
αρόν ἱατρὸν ἢ νοσοκόμον, δὲν ἤξεύρω καλῶς,  
ἀλλ' ἐξοχὸν ἑραστὴν τοῦ κυνηγίου, τὸ ὅποιον  
θαυμασιῶς ἀγαπῶ καὶ ἐγὼ, εἰσῆλθον ἵνα συνο-  
μιλήσω πρὸς αὐτόν.

Τὸ νοσοκομεῖον ἀπετελεῖτο ἐκ μιᾶς πτέρυ-  
γος παλαιοῦ κυριαρχικοῦ οἴκου. Ἡ κυρία τοῦ  
τόπου εἶχεν αὐτὴ ὀργανώσει εἰς νοσοκομεῖον  
τὴν πτέρυγα ἐκείνην κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον·  
ἐκάρφωσεν ὑπεράνω τῆς θύρας σανίδα κυανθὴν,  
ἐφ' ἧς διὰ λευκῶν γραμμῶν ἦτο ἐπιγεγραμ-  
μένον· *Νοσοκομεῖον τοῦ Κρασνογόριε*, τῇ αὐτῇ  
δὲ ἡμέρᾳ ἐνεχειρίσει κατὰστικον εἰς τὸν Καπί-  
των, εἰδήμονα ἤδη τοῦ νοσοκομεῖν, ὅπου ἔ-  
μελλε νὰ ἐγγράφῃ τοὺς ἀρρώστους, τοὺς εἰσερ-  
χομένους εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἐπὶ τῆς πρώτης  
σελίδος τοῦ καταστίχου εἰς ἐκ τῶν παραστίτων  
καὶ ταπεινῶν θεραπόντων τῆς εὐεργετικῆς κυ-  
ρίας ἔγραψε γαλλιστὶ τοὺς ἐξῆς στίχους·

Dans ces beaux lieux où règne l'allégresse,  
Ce temple fut ouvert par la beauté ;  
De vos seigneurs admirez la tendresse,  
Bons habitants de Krasnogorié !

Δὲν ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ δικαιολογήσω-  
μεν τὴν ὁμοιοκαταληξίαν ἢ τὸ μέτρον τοῦ τε-  
λευταίου στίχου· παραθέτομεν ἀπλῶς τὸ καί-  
μενον.

Ἄλλος δὲ τις φίλος τῆς οἰκίας ἔλαβεν ἀμέ-  
σως τὸν κάλαμον καὶ δὲν ἐδίστασε νὰ γράψῃ  
γαλλιστὶ ὡσαύτως καὶ λίαν καλλιγραφικῶς τὸν  
ἐξῆς στίχον, οὗ ἡ σχέσις πρὸς τοὺς ἡγουμένους  
δὲν εἶνε ἐκ πρώτης ὀψεως καταληπτή·

Et moi aussi j'aime la nature !

Καὶ ὑπέγραψεν· *Ἰωάννης Κουβιλιάτικωφ*.

Ὁ Καπίτων ἐγκαταλειφθεὶς εἰς τὰ ἴδια αὐ-  
τοῦ μέσα ἡγόρασεν ἐξ ξυλῖνας κλίνας, τὰς ὁ-  
ποίας ἔβαψε πρασίνας, καὶ ἐπικαλούμενος τὴν  
ἀνωθεν εὐλογίαν ἤρχισε νὰ περιποιῇται τοὺς  
πτωχοὺς, οὓς τῷ ἔπεμπεν ὁ Θεός. Τῷ ἐδόθησαν  
δὲ καὶ δύο βοηθοί, ὧν ὁ εἰς ὀνόματι Παῦλος  
ἦτο ποτε γλύπτης καὶ ἔπασχεν ἐνίοτε ὑπὸ πα-  
ραφροσύνης, ἡ δὲ ἄλλη, γυνή, ἐκαλεῖτο Μελι-  
κιτρίκη καὶ ἦτο ἡ μαγειρίσα τοῦ καταστήμα-  
τος. Τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα παρесеύαζον τὰ  
φάρμακα, ἔκαμνον τὰς ἐγχύσεις καὶ ἐκράτουν  
τοὺς ἀσθενεῖς, οὓς ἐτίναζεν ἡ θερμὴ ἢ οἴτινες  
ἀνθίσταντο εἰς ὀδυνηρὰς ἐγχειρήσεις. Ὁ πρῶτον  
γλύπτης ἦτο σκυθρωπὸς καὶ πολὺ φειδωλὸς λό-  
γων, τὴν νύκτα ὅμως ἐτραγῶδει καὶ παρεκάλει  
πάντοτε τὸν τυχόντα διαβάτην νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ  
νὰ νυμφευθῇ Μελανίαν τινὰ, θανοῦσαν καὶ τα-  
φείσαν πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν. Διὰ νὰ τὸν καθη-  
συχάζῃ δὲ εἰς τὰς ἐξάψεις του ἡ μαγειρίσα  
τὸν ἔπεμπε συχνὰ νὰ βόσκη τοὺς κούρκους.

Εὐρισκόμενῃ παρὰ τῷ διευθυντῇ τοῦ νοσοκο-

μείου, παρὰ τῷ Καπίτωνι, καὶ διελεγόμεθα περὶ  
τῶν περιπετειῶν τοῦ τελευταίου μας κυνηγίου,  
ὅτε αἰφνης εἰσῆλθε μεθ' ὀρμῆς εἰς τὴν αὐλὴν  
τοῦ νοσοκομείου ἄμαξα συρομένη ὑφ' ἐνὸς καὶ-  
ρου ἵππου, ἐξ ἐκείνων τῶν ἀμαξῶν τὰς ὁποίας  
μεταχειρίζονται οἱ μυλῶθροί. Ἐν αὐτῇ ἐκά-  
θητο ἀνὴρ ῥωμαλέος, φέρων μακρὰν γενειάδα  
τεσσάρων ἢ πέντε χρωμάτων καὶ ἐνδεδυμένος  
στολὴν καινουργῇ. «Καλῶς ὦρισας, Βασίλη Δη-  
μίτριτς! τῷ ἐφώνησεν ὁ Καπίτων ἀπὸ τοῦ πα-  
ραθύρου. Εἶνε ὁ μυλῶθρὸς τοῦ Λεουβοφσκίνσκου»  
προσέθηκεν ἀποταθεὶς πρὸς ἐμέ. Ὁ χωρικός κα-  
τῆλθε τῆς ἀμαξῆς ἀφήσας στεναγμὸν βαθὺν  
καὶ παρατεταμένον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμά-  
τιον τοῦ Καπίτωνος, στραφεὶς δὲ πρὸς τὸ εἰ-  
κόνισμα ἔκαμε μετ' εὐλαβείας ἄκρας τὸν σταυ-  
ρόν του.

«Ε! λοιπὸν, τί ἔχομεν, Βασίλη, τί νέα ;  
βλέπω ὅτι δὲν εἶνε καλὴ ἡ ὄψις σου, δὲν θὰ εἴ-  
σαι καλᾶ.

— Ὅχι, Καπίτων Τιμόθειτς, ἀλήθειαν λέ-  
γεις, δὲν εἶμαι καλᾶ.

— Τί ἔχεις ;

— Εἶχα ὑπάγει πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν πόλιν,  
ὅπου ἡγόρασα μυλόπετρας καὶ τὰς ἔφερα εἰς  
τὸν οἶκόν μου· ἠθέλησα νὰ τὰς ξεφορτώσω μό-  
νος μου καὶ ἀπὸ τὸν κόπον τὸν πολὺν ἠσθάνθην  
κάτι μέσα μου ὅτι ἔσπασεν ἡ ἐπαράχθη... Τί  
νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ἔχασα τὰς  
δυνάμεις μου καὶ σήμερον ὑπέφερον πολὺ.

— Οὐμ! ἐψιθύρουν ὁ Καπίτων ῥοφῶν τρεῖς  
τὸν ταμβάκον του διὰ τῆς ῥινὸς καὶ παρατηρῶν  
ἀτενῶς τὴν ὀροφὴν καὶ πόσαι ἡμέραι εἶνε ἔκ-  
τοτε;

— Ἐννέα ἡμέραι.

— Ἐννέα ἡμέραι... Ὁ νοσοκόμος ἠνοιξε  
τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκράτησε τὴν ἀναπνοήν του  
καὶ ἔσειε τὴν κεφαλὴν... Ἀς ἴδωμεν». Ἀπῆλθον εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ὅτε  
δὲ ἐπανῆλθον, προσέθηκε. «Νὰ σοῦ εἰπῶ, Βα-  
σίλη μου, λυπούμαι πολὺ, ἀλλὰ δὲν εἶσαι καλᾶ,  
ἡ θέσις σου δὲν εἶνε εὐχάριστος καὶ πρέπει  
νὰ μείνης ἐδῶ νὰ σὲ περιποιηθῶ. Θὰ κάμω ὅ-  
τι εἶνε δυνατόν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ σοῦ ἐγγυ-  
ηθῶ περὶ τῆς θεραπείας.

— Τόσον πολὺ κακᾶ εἶμαι; ἠρώτησεν ἔκ-  
πληκτος ὁ χωρικός.

— Ναί, Βασίλη Δημίτριτς, εἶσαι ἄσχημα.  
Ἄν ἤθελες ἔλθαι ὀλίγας ἡμέρας πρότερον, ἴσως  
θὰ προσελαμβάνετο τὸ κακὸν, τώρα ὅμως ἡ  
φλόγῳσις ἐπροχώρησε... .

— Τί λέγεις, Καπίτων Τιμόθειτς;

— Ἐκεῖνο 'ποῦ σοῦ λέγω.

— Θ' ἀποθάνω λοιπὸν... θ' ἀποθάνω;

— Δὲν εἶπον ὅτι θ' ἀποθάνης, εἶπον ὅτι πρέ-  
πει νὰ μείνης ἐδῶ.

Ὁ χωρικός ἐσκέφθη, ἔξυσε τὸ μέτωπόν του,

μᾶς ἐκύνταξε καλὰ πρῶτον ἡμᾶς, ἔπειτα τὸν σκουφόν του, ἐκαλύφθη καὶ ἐσηκώθη.

«Ποῦ ὑπάγεις λοιπόν, Βασίλῃ Δημήτριτζ;

— Ποῦ ὑπάγω; εἰς τὸ σπίτι μου, ἀφ' οὗ εἶμαι πολὺ κακὰ. Πρέπει νὰ ἐτοιμάσω τὰ πράγματά μου πρὶν ἀποθάνω.

— Θὰ καταστραφῇς, Βασίλῃ. Ἀπορῶ πῶς ἠδυνήθης νὰ ἔλθῃς ἔως ἐδῶ. Μεῖνε λοιπόν.

— "Ὁχι, ἀδελφε, ὄχι, Ἀφ' οὗ πρόκειται ν' ἀποθάνω, ἃς ἀποθάνω εἰς τὸ σπίτι μου. Ἄν ἀποθάνω ἐδῶ ὁ Θεὸς ἡξέυρει τί θὰ γείνουν τὰ πράγματά μου.

— Δὲν ἡξέυρει τις, Βασίλῃ, τί μέλλει νὰ γείνῃ. Τὸ πάθημά σου εἶνε βέβαια πολὺ ἐπικίνδυνον, ἀλλ' ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φυλαχθῇς.

— "Ὁχι, ἀπήντησεν ὁ μυλωθρὸς, σείων τὴν κεφαλὴν, ὄχι Καπίτων Τιμόθειτζ, δὲν θὰ μείνω . . . ἀλλὰ γράψε μου καμμίαν συνταγὴν.

— Μόνον τὰ ἱατρικὰ δὲν θὰ κάμουν τίποτε».

Ἐπειδὴ ἐπέμενεν ὁ χωρικὸς, ἔγραψεν ὁ Καπίτων συνταγὴν. Ὁ μυλωθρὸς λαβὼν τὴν συνταγὴν καὶ πληρώσας ἡμισυ βούβλιον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δωματίου καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ νοσοκόμου ἀνέβη εἰς τὴν ἀμαξάν του . . .

Παρηκολούθησα ἐπὶ τινα χρόνον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀπερχομένην ἀμαξάν. Ἡ ὁδὸς ἦτο δύσβατος καὶ βορβορώδης. Ὁ χωρικὸς ἐπιδεξίως ὀδηγῶν τὴν ἀμαξάν ἔβαινεν ἡσύχως καὶ ὀφίστατο τὴν κίνησιν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον, μὴ λησμονῶν νὰ χαιρετίσῃ τοὺς διαβάτας . . . Μετὰ τρεῖς ἡμέρας δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι οἱ Ρῶσσοι εἶνε θαυμαστοὶ ἐν τῷ θνήσκειν τὴν στιγμὴν ταύτην ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου πληθὺς θνησκόντων. Σὲ ἐπαναβλέπω ὡς ἂν ἀνέπνεες ἀκόμη, παλαιέ μου σύντροφε, Ἀβένιρ Σοροκούμφ! Δὲν εἶχες μὲν τελειώσει τὰς σπουδὰς σου καὶ λάβει τὸ δίπλωμά σου, ἀλλ' ἦσο ἐξώχως ἀξιγαπήτος καὶ πλήρης εὐγενείας. Βλέπω ἀκόμη τὴν ὑποπράσινόν σου ὅψιν καὶ μὲ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν ῥοδίζοντα, μὲ τὴν πυκνὴν ξανθὴν σου κόμην, τὸ μεϊδιάμα σου τὸ πλῆρες μετριοφροσύνης, τὸ βλέμμα σου τὸ ἐταστικόν, τὰ μακρὰ σου μέλη τὰ ὀστεώδη. . . ἀκούω τὴν ἀσθενῆ, ἀλλὰ θωπευτικὴν φωνὴν σου! Κατώκεις παρὰ τινι μεγιστάνι τῆς Μεγάλῃς Ῥωσσίας — ὠνομάζετο Γούρ Κρουπιάνικωφ — καὶ ἀνέτρεφες τὰ τέκνα του, ἐδίδασκες τὴν ῥωσικὴν γλῶσσαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν. Ἀταράχως υπέφερες καὶ τὴν βάνανσον τοῦ κ. Γούρ εὐθυμίαν καὶ τὰς εὐφυλογίας τοῦ γραμματέως του καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ἐνίοτε ἀταξίαν τῶν τέκνων του. Ὑπεχώρεις καὶ εἰς τὰς φαντασιώδεις ἀπαιτήσεις τῆς μητρὸς, ἥτις ἐταράσσετο ὑπὸ ἀνιάτου μελαγχολίας, μὲ ἐν σου μεϊδιάμα τῇ

ικανοποιεῖς, χωρὶς νὰ ὀργίζῃσαι, χωρὶς νὰ ψιθυρίζῃς λέξιν. . . Ἀλλ' ὅταν ἤρχετο τὸ ἐσπέρας ἡ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως, μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅπόσον ἀπῆλανε τῆς ἀναπαύσεως ἐκείνης! Ὅπόσον ἐθεώρεις εὐτυχῇ τὸν ἑαυτὸν σου, διότι πρὸς στιγμὴν ἀπηλλάττετο πάσης ὑποχρεώσεως, πάσης στενοχωρίας, πάσης πνευματικῆς ἐντάσεως! Ὡ! τότε, ἐκάθισο εἰς τὸ παρὰθυρον, ἐκάπνιζες τὴν πίπαν σου ὄνειροπολῶν ἢ ἐφυλλομέτρεις πολυανάγνωστόν τι καὶ ῥυπαρὸν περιοδικόν, ὃ φίλος ἀκόμη πτωχότερός σου σοὶ εἶχε δανείσει. Πόσον εὐχαρίστως ἀνεγίνωσκες ἢ τοὺς στίχους ἢ τὸ διήγημα, καὶ πόσον εὐκόλως ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ ποιητὴς κατεβίβαζε τὰ δάκρυά σου, ἀγνὴ καὶ παρθενικὴ ψυχὴ!

Δὲν διεκρίνεσο, εἶνε ἀληθὲς, ἐπὶ ζωηρᾷ ἀντιλήψει καὶ ἰσχυρᾷ μνήμῃς δὲν εἶχες τύχει παρὰ τῆς φύσεως· ἡ δύναμις τοῦ προσέχειν, τὸ παρατηρητικὸν ἐπιστημονικὸν πνεῦμα σοὶ ἔλειπε, ταῦτα δὲ εἶχον παρακωλύσει τὴν πρόοδόν σου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. . . Ἀλλ' ἐσπινθηροβόλουν ὑπὸ χαρᾶς οἱ ὀφθαλμοὶ σου, ὅταν ἐβλεπες τὰς ἐπιτυχίας τῶν συμμαθητῶν σου, ἐξίστασο ὑπὸ θαυμασμοῦ ὅταν ὠμίλεις περὶ αὐτῶν καὶ τοὺς ἐνόμιζες πάντας προωρισμένους διὰ τὰ ὑψίστα τῶν ἐπὶ γῆς ἀξιώματων, ἀγαθὲ καὶ ἀγαπητὲ Ἀβένιρ!

Ἐζήτησα νὰ μὲ παρουσιάσωσι πρὸς τὸν κ. Γούρ Κρουπιάνικωφ, πρὸς ὃν δὲν ἀπέκρυφα ὅτι μὲ εἴλκυσε πρὸς τὸν οἶκόν του ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐπαινῶ τὸν παλαιὸν συμφοιτητήν μου Ἀβένιρ. Μὲ ὠδήγησαν εἰς τὸ δωμάτιόν του· ἦτο φεῦ! ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ θανάτου του, ὃ δὲ τκαλίπωρος φίλος δὲν ἐξήρχετο ἤδη πλέον ἐκ τοῦ δωματίου. Ὁ κ. Γούρ δὲν τὸν εἶχε μὲν διώξει τῆς οἰκίας του, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπλήρωνε πλέον, διότι εἶχε προσλάβει ἄλλον διδάσκαλον διὰ τὴν κόρην του, τὸν δὲ υἱόν του εἶχεν εἰσαγάγει εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον.

Ἐκάθητο παρὰ τὸ παρὰθυρον ὁ Ἀβένιρ, χαμένος ἐντὸς μεγάλου ἀνακλίντρου. Ἦτο φθινόπωρον καὶ ὁ οὐρανὸς ἐξέτεινε τὸ κυανοῦν του χρώμα ἐπὶ σειρᾷ κοκκίνης καὶ σκοτεινῆς φυλῶν, αἵτινες εἶχον φυλλορροήσει. Τὰ πεσόντα φύλλα, χρώματος χρυσοκιτρίνου, ἐφέροντο ἀνίσχυρα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Ἡ γῆ, ἥτις εἶχεν ἤδη κατ' ἐπανάληψιν ποτισθῇ ὑπὸ τοῦ λευκοῦ πάγου, ἵδρωνεν εὐθὺς ἅμα ἀκτὶς ἡλίου ἤθελε τὴν προσάιδει. . . Ὁ Ἀβένιρ ἦτο ὅλος σκεπασμένος μὲ τὸν παλαιὸν καὶ παχὺν ἐπενδύτην του, τὸ δὲ πράσινον μαντήλιον, ὁπερ ἐφόρει περὶ τὸν λαιμὸν του, ἔρριπτε πτωματικὴν χοιρῶν ἐπὶ τοῦ κιτρινοῦ καὶ καταξήρου προσώπου του. Προφανῶς τὸν εἶχεν εὐχαριστήσῃ ἢ ἐπίσκεψίς μου· μοὶ ἔσφιγγε τὴν χεῖρα, ὠμίλησε καὶ ἤρχισε νὰ βήχῃ. . . Τὸν ἡσύχασα καὶ ἐκάθησα πλησίον του. . . Εἶχεν ἐπὶ

τῶν γονάτων του τετραδίου τοι ποιημάτων τοῦ Κόλτσωφ, καλλιγραφικῶς ἀντιγεγραμμένον. «Αὐτός εἶνε ποιητής!» μοι λέγει, δεικνύων μοι διὰ τῆς χειρὸς τὸ τετράδιον καὶ μόλις καταστέλλων τὸν βῆχα· ἐφαινετο δὲ ὅτι εἶχε πολλὴν ὀρεξιν νὰ μοι ἀπαγγεῖλῃ ποίημά τι. Τὸν ἐμπόδισα· ὁ ἱατρὸς τῷ εἶχεν ἀπαγορεύσει νὰ ὁμιλῇ.

Ἦτο περίεργος χαρακτὴρ ὁ τοῦ Ἀθένιρ. Ἐν ᾧ πολλάκις τὸν ἀπεκοίμιζον οἱ καθηγηταὶ καὶ τὰ συγγράμματα τὰ ἐπιστημονικὰ, εἶχεν ἀπ' ἐναντίας ἀκάθεκτον φιλομάθειαν ὅταν εὕρισκετο μετὰ φίλων καὶ δὲν ἀπέκαμνεν ἐρωτῶν καὶ διδασκόμενος. Ἡ γερμανικὴ φιλοσοφία τὸν εἴλκυεν ἰδιαζόντως. Τοῦτο δὲ γινώσκων ἐγὼ καὶ θέλων νὰ τὸν εὐχαριστήσω ἤρχισα νὰ τῷ ὁμιλῶ ὡς πιστὸς ὁπαδὸς τοῦ Ἐγγέλου — ἐν ᾧ τοιαῦται δὲν εἶνε αἱ φιλοσοφικαὶ μου πεποιθήσεις — καὶ νὰ τῷ ἀναπτύσω τὰ δόγματα τῆς ἐγγελιανῆς φιλοσοφίας. Ἐκεῖνος μυριοτρόπως ἀπεδείκνυε τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του καὶ εἰς πᾶσαν διακοπὴν, ἣν ἔκαμνα, ἐφώνει ὡς παιδίον· «Ἐννοῶ, ἐννοῶ, ὠραῖα ἰδέαι, μεγάλαι ἰδέαι!» Ἡ δὲ παιδικὴ αὕτη περιέργεια ἐνὸς θνήσκοντος, ἐνὸς δυστυχοῦς, ὁ ὅποιος καθ' ἐκαστὴν στιγμὴν ἦτο ἐκτεθειμένος νὰ εὐρεθῇ ἀνευ στέγης καὶ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸ ὑπαιθρον, μὲ συνεκίνει μέχρι δακρύων. Ὁ Ἀθένιρ, τούναντίον τῶν ἄλλων φηισικῶν, ἐγίνωσκε κάλλιστα τὴν θέσιν του καὶ προσέβλεπε τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ὅμως δὲν ἐστέναζε, δὲν κατεβάλλετο ἠθικῶς καὶ οὐδέποτε ἔκαμνε λόγον περὶ τοῦ παθήματός του. Πολὺ βραδύτερον ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἐκεῖνος εἶχεν ἐγκαίρως νοήσει τὴν κατὰστασιν του.

Ἡ χαρὰ τῷ εἶχεν ἀποδώσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὀλίγας δυνάμεις καὶ ἠδυνήθη ἀκόπως νὰ μοι ὁμιλήσῃ περὶ τῆς Μόσχας, περὶ τῶν παλαιῶν συμφοιτητῶν μας, περὶ τοῦ Πούσκιν, τοῦ θεάτρου καὶ τῆς ῥωσικῆς γραμματείας. Ἐμνήσθη δὲ μετὰ ἄλλων πραγμάτων καὶ παλαιῶν φίλων ἀποθανόντων...

«Ἐνθυμεῖσαι τὴν Δάσαν; μοι λέγει τέλος. Τί καρδίαν εἶχεν ἐκεῖνη, χρυσήν! Πόσον μὲ ἠγάπα! Τί νὰ ἐγείνη; θὰ ἔπαθε βεβαίως ἀπὸ μαρασμόν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου.

Δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν λυπήσω καὶ νὰ τὸν ἐξαγάγω τῆς ἀπάτης· ἡ Δάσα δὲν εἶχε βεβαίως πάθει ἀπὸ μαρασμόν.

Προσεπάθησα νὰ τὸν πείσω νὰ ἀλλάξῃ κατοικίαν, νὰ καταλίπῃ τὸν οἶκον τοῦ κ. Γούρ, παραστήσας αὐτῷ ὅτι οὐδεμιᾶς ἐτύγγανε περιποίησεως ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· δὲν ἠθέλησε.

«Δὲν εἶνε κακοὶ ἄνθρωποι, μοι ἔλεγεν, ὅχι... εἶνε μόνον κούτσουρα, τὰ ὅποια ἐκ φύσεως θέλουν νὰ λάμπουν, νὰ φεγγόβολουσιν, δὲν δύναται τις νὰ ἀλλάξῃ τὴν φύσιν των. . . Ἐχομεν καὶ

γείτονας ὡς τὸν κ. Καφσάτκιν, ὅστις ἔχει κόρην καλῶς ἀνατεθραμμένην, μετριόφροναν, ἀξιαγάπητον. . .»

Ὁ Σοροκούμωφ ἐβῆξεν ἱκανῶς καὶ μὲ ὅλην τὴν ἀπαγόρευσίν μου ἐξηκολούθησεν· «Ὅλα θὰ τὰ ὑπέφερον ἂν μὲ ἄφινον νὰ καπνίσω ὀλίγον. . . Ἀλλὰ τὸ ἀπεφάσισα, δὲν θὰ ἀποθάνω χωρὶς νὰ πληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου, καὶ τοῦτο θὰ γείνη ἀπόψε μάλιστα, προσέθηκε ἡμικλείων μετὰ πονηρίας τὸν ὀφθαλμόν.

— Καλὰ. Ἀλλὰ σὲ προτρέπω νὰ μὴ ἀναβάλῃς νὰ γράψῃς δύο λέξεις καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς σου ἐκείνους, οἵτινες σὲ ἀγαποῦν.

— Τί νὰ γράψω; τί νὰ μοῦ κάμουν; Ἐδῶ θ' ἀποθάνω. Ἀλλ' ἄς ἀφίσωμεν αὐτὰ, διηγήσου μοι τί εἶδες εἰς τὰ τελευταῖά σου ταξείδια».

Τῷ ὄντι ἤρχισα νὰ τῷ διηγοῦμαι καὶ ἐν ἐκτάσει μάλιστα, ἵνα κατορθῶν νὰ σιωπᾷ ἐκεῖνος. Μὲ ἤκουε μετ' ἄκρας προσοχῆς. Τὸ ἐσπέρας ἀπῆλθον. Μετὰ ἐννέα ἡμέρας ἔλαβον παρὰ τοῦ Γούρ Κρουπιάνικωφ τὸ ἐξῆς γράμμα μὲ μαζύρην σφραγίδα.

«Ἡ παρούσά μου σκοπὸν ἔχει νὰ σὰς πληροφορήσῃ, ἀγαπητὲ κύριε, ὅτι ὁ παρ' ἐμοὶ διαμένων φίλος σας, ὁ φοιτητὴς Ἀθένιρ Σοροκούμωφ, ἀπέθανε τὴν παρελθούσαν Πέμπτην, 4 τρέχοντος εἰς τὰς 2 τὸ ἀπόγευμα, σήμερον δὲ τῷ ἐγείνην ἀξιοπρεπὲς κηδεῖα δι' ἐξόδων μου καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ γραμματέως μου ἐν τῇ ἰδιοκτητῇ μου ἐκκλησίᾳ. Μὲ εἶχε παρακαλέσει νὰ σὰς διαβιβάσω τὰ βιβλία καὶ τετράδια, τὰ ὅποια σήμερον θὰ λάβῃτε ταχυδρομικῶς. Εὐρέθησαν εἰς τὸ συρτάριόν του 22 φράγ. καὶ 50 κοπέκια, τὰ ὅποια μετὰ τῶν ἄλλων πραγμάτων του θὰ σταλῶσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς του. Ὁ φίλος σας διετήρησε μέχρι τελευταίας ὥρας τὰς αἰσθήσεις, ἡ κάλλιον εἶπεῖν, ἐδείχθη ὅπως ἀνίσθητος, μηδὲν δειλιάσας ἀπέναντι τοῦ θανάτου.

»Οὐδ' ἡ παρουσία ὄλων ἡμῶν συναχθέντων ἵνα τὸν ἀποχαιρετίσωμεν τῷ ἔκαμνεν τινα ἐντύπωσιν. Ἡ σύζυγός μου Κλεοπάτρα Ἀλεξανδρόβνα σὰς χαιρετίζει. Ὁ θάνατος τοῦ φίλου σας ἐτάραξεν ὀλίγον τὰ νεῦρά της. Ἐγὼ εἶμαι καλὰ, φροντίζω περὶ τῆς υγείας μου καὶ εἶμαι

»δοῦλός σας

»ΓΟΥΡ ΚΡΟΥΠΙΑΝΙΚΩΦ».

Σ. . .

Ὁ ἐπιστημότερος τοῦ ἐλευθέρου πολίτου χαρακτὴρ εἶνε νὰ ἔχῃ ψυχὴν ὀρθὴν, καθὼς ἔχει ὀρθὸν τὸ σῶμα· καὶ ὀρθὸς νὰ κρατῇται δὲν εἴμπορεῖ, ἂν δὲν ἐπιστηρίζεται εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἥτις εἶνε ὁ νόμος.